

fremdeles af, at vort Almueffskolevæsen koster Communerne aarlig ganske Betydeligt, og at vore communale Byrder allerede ere vorede i den Grad, at de soles tungt omkring paa Landet, mener jeg, at man maa være meget betænkelig ved at tilraade en forandret Ordning, hvorved de communale Byrder i en særlig Grad skulde blive forøgede. At det ganske vist vil være nødvendigt at tilveiebringe nye Offre, om vort Skolevæsen skulde modtage en fyldigere Stillelse, maa jeg erkjende, men saa maa jeg paa den anden Side ogsaa mene, at de yderligere Offre, som endvidere maatte kræves, alene burde bringes tilveie ad Frivillighedens Veie. Endelig i Erkjendelse af, at skal vort Almueffskolevæsen see en fyldigere Udvikling imøde, vil der trænges til forøgede Kræfter, mener jeg dog, at disse for en væsentlig Deel kunde staffles tilveie, uden i en særlig Grad at lægge nye Byrder paa Communerne, i hvilken Henseende jeg skal bemærke, at man i et større Omfang end hidtil — jeg taler atter her nærmest om Landet — vilde kunne benytte uexaminerede Personer som Lærere for de mindre Børn, hvorved det derhos vilde blive muligt at frigjøre de allerede kostbare Kræfter, man er i Besiddelse af, saa at disse bedre kunde anvendes til en fyldigere Undervisning for de yngre Børn. Ligesom dette er det Formaal, som jeg tænker mig naaet gennem en Commissions Betænkning og Overveelse — et Formaal, som tilvisse ikke er at kalde stort, siden det blot gaar ud paa Ændringer ved det Bestaaende — saaledes erkjender jeg iøvrigt paa den anden Side, at der er enkelte Spørgsmaal, som ligefrem staae paa Dagsordenen, og som selvfølgelig ogsaa maatte komme under Forhandling i en Commission. Der har af forskjellige ærede Talere idag været fremhævet den Stilling, som Religionsundervisningen indtager i vort Almueffskolevæsen. En Taler har sagt, at det var godt, og en Anden, troer jeg endog, at det vilde være fortrinligt, om Religionsundervisningen kunde blive unddragen Lærerne og blive henlagt til Præsterne. Jeg skal ingenlunde her tage Ordet for, at Præsterne skulle blive befrieede for en ny Forretning. Det er langt fra min Mening, men jeg mener, at Almueffskolelærerne

paa Landet i allerhøieste Grad vilde beklage, om den Foranstaltning skulde blive truffen, at den aandeligste Disciplin skulde blive dem berøvet. Jeg troer, at Almueffskolelæreren i Almindelighed vilde beklage den Stund, han vilde sig til sin Gjerning, naar han skulde see Religionsundervisningen sig berøvet. Det er min bestemte Opfattelse af Sagen, men jeg erkjender iøvrigt, at Andre kunne have en forskjellig, ja, modsat Opfattelse, og det vilde i alt Fald være et vigtigt Spørgsmaal, som maatte komme frem i en Commission. Et andet ligesaa vigtigt Spørgsmaal, som ogsaa er blevet fremdraget, er et forøget og et mere levende eller et mere virksomt Tilsyn med Skolen, og af største Betydning vilde det være, hvorledes et saadant skulde indrettes, om det skulde øves gennem en Overfkoledirecteur med hans Medhjælper eller som hidtil, gennem Geistligheden. Spørgsmaalet om Friskoler og Haandgjæringskoler paa Landet, om Folkehøiskoler, om Charakterens Anvendelse, navnlig ved Religionsundervisning og andet Mere, maatte nu ogsaa blive Gjenstand for en Commissions Overveelse. Men af det, som jeg her har talt, turde det maaskee allerede fremlyse, at jeg ikke har havt en parlamentarisk Commission for Die; jeg troer ikke, at det vilde være hensigtsmæssigt at nedsætte en saadan. Vel har jeg hørt af den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, at det vilde være fortrinligt, og at vi i den Henseende, ligesom i saa mange andre Henseender, kunde efterligne England, men jeg troer, at man skal være meget varsom med disse Efterlignelser. I mange Henseender kan det vistnok være godt at optage Noget derfra, men det er et stort Spørgsmaal, om de er det i alle Henseender. Der er anført forskjellige andre Grunde for parlamentariske Commissioner, men uden at jeg er istand til at kunne ansee dem for at være fyldestgjørende. Skulde en parlamentarisk Commission nedsættes her i Folkethinget, da vilde dette jo utvivlsomt have til Følge, at ogsaa en lignende blev nedsat i Landstinget, og det vilde da blive et meget stort og oienlyndigt tillige meget kostbart Apparat. Men hvad skulde nu en saadan parlamentarisk Commission udrette? Den